

ПРОГРАМА**Міждисциплінарного теоретичного державного екзамену
«Теорія і методика викладання хореографічних дисциплін»****“ЗАТВЕРДЖУЮ”**Голова Вченої Ради ФПО
професор Гуц Р.Л.Петрина“ 29 ” листопада 2023 року**Напрямок підготовки: 024 Хореографія.****Рівень вищої освіти: другий (магістерський)****Форма навчання:** денна/очна**Термін навчання:** 1,4 рокиЗатверджено на засіданні кафедри
хореографії та мистецтвознавства

Протокол № 4 від 27 листопада 2023 р.

Завідувач кафедри

хореографії та мистецтвознавства

проф. Сосіна В.Ю.

Пояснювальна записка

Завдання міждисциплінарного теоретичного державного екзамену з теорії і методики викладання хореографічних дисциплін полягає у перевірці рівня фахової готовності майбутніх викладачів до роботи.

Екзамен має комплексний характер, включає питання з різних розділів хореографічної науки, які дозволяють уявити цілісність та системність теоретичних знань студентів-хореографів, а також дають можливість виявити ступінь сформованості творчих вмінь та навичок з різних дисциплін, що викладаються на кафедрі.

У своїх доповідях на екзамені студенти повинні показати ґрунтовні усвідомлені знання, що дають змогу перевірити сформовані компетентності у відповідності вимог освітньої програми. Основні завдання екзамену:

1. Перевірити якість засвоєння курсів з фахових дисциплін, виявити рівень мистецької підготовки.

2. Виявити здібності творчого, педагогічного та наукового мислення, сучасного підходу до реалізації культурно-освітнього напрямку підготовки молоді у руслі особистісно-орієнтованого підходу до реформування освіти в Україні.

3. Перевірити рівень особистої творчої майстерності майбутніх вчителів мистецьких дисциплін та їхнє володіння як педагогічними технологіями в цілому, так і методикою навчання предметів.

Студенти повинні знати:

- процес становлення світового хореографічного мистецтва та шляхи розвитку української національної хореографії;
- теоретичні та методичні основи балетмейстерської діяльності, сфери творчої діяльності балетмейстера;
- сучасні напрямки танцювального мистецтва, стиль, манеру і техніку молодіжних танцювальних напрямків;
- особливості і методику роботи спортивного хореографа на різних етапах багаторічної спортивної підготовки та в різних техніко-естетичних видах спорту;
- основні відомості про виникнення і розвиток танцювального мистецтва, дослідників української народно-сценічної хореографії та їх авторські роботи;
- способи роботи режисера над художнім оформленням вистави; провідних хореографів-постановників світу та України;
- основи акторської майстерності, значення і специфіку акторського тренінгу;
- основні положення, що характеризують балетне мистецтво XIX-XXI століття
- види травм і порушень опорно-рухового апарату в хореографії та методи запобігання травматизму на заняттях хореографією.

Повинні вміти:

- орієнтуватися в сучасних напрямках хореографічного мистецтва;

- визначати провідні фізичні якості та методику їх удосконалення засобами хореографії;
 - складати плани і методичні рекомендації до викладання хореографічних дисциплін у закладах вищої освіти;
 - здійснювати постановку сольного чоловічого і жіночого концертного танцювального номеру на основі лексики народно-сценічних, сучасних і бальних танців;
 - складати сценарно-композиційний план з відображенням у ньому всіх складових частин композиції;
 - визначати і відтворювати танцювальні стилі – диско, рок, фанк, реп, брейк-данс, хіп-хоп, хаустл, street-jazz, графіті, хаус, джаз, модерн та ін.
 - використовувати різні засоби хореографічної підготовки залежно від віку, підготовленості та виду спорту спортсменів;
 - використовувати різні художньо-пластичні прийоми при постановці танцювальних номерів;
 - визначати травми і порушення опорно-рухового апарату у танцюристів та методи профілактики їх;
- вміти на практиці використовувати елементи акторської майстерності.

Програма має орієнтовний перелік літератури з основних дисциплін. Білети державного екзамену включають три теоретичних питання з різних розділів хореографії.

Зміст дисципліни

«ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА БАЛЕТМЕЙСТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Програма державного екзамену складається з теоретичних питань, що охоплюють основні знання та комплекс практичних вмінь студентів:

Види балетмейстерської діяльності; Етапи роботи балетмейстера над постановкою хореографічного твору; Вибір форми майбутнього твору; Просторове рішення композиції (малюнок танцю); Архітектоніка; Головні принципи композиційної побудови у хореографії; Аналіз і підбір музики; Створення художнього образу. Характерність образу; Пластичний мотив і способи його побудови; Композиція і постановка танцю (композиційний план); Створення танцювального соло.

Ознайомлення з творчістю таких балетмейстерів як: Анжелен Прельжокаж, Матс Ек, Метью Борн, Фредерік Рідман, Грем Мерфі, Олександр Екман, Джон Ноймайер, Дада Масіло та ін.; Свято і видовище; Режисерська експлікація та створення сценарію масового заходу. Монтаж як один з головних методів створення сценарію; Композиція вистави; Сценічна реалізація постановочного плану вистави; Робота балетмейстера з виконавцями над роллю; Принципи художньо-декоративного рішення; Мізансцена. Закони

побудови багатофігурної композиції; Сценічні плани; Темпоритм вистави, ролі, дії і руху.

Зв'язок жанру і сценічної атмосфери; Взаємозв'язок і взаємозалежність події та сценічної атмосфери; Жанр і стиль.

Драматургія хореографічного твору (п'ять частин) в окремих його частинах та у творі в цілому. Пошук лексики. Виявлення характерних лексичних ознак образів та їх пластика. Пошук виражальних засобів, які б максимально втілювали образно-емоційний зміст епізоду, сцени, твору в цілому.

Сольний чоловічий танець, сольний жіночий танець. Постановка сольного концертного танцювального номеру на основі лексики народно-сценічних, сучасних, бальних танців. Хореографічний текст. Рухи. Пози. Жести. Міміка. Динаміка рухів. Пластична мова рухів. Зв'язок хореографічного тексту з малюнком танцю.

Значення хореографічного ритму. Хореографічні ритмічні угруповання, їх характеристика та особливості. Темп та деякі прийоми виконання руху відповідно до музичного супроводу. Значення танцювального ритму. Нюансування хореографічного па. Прийоми виконання руху відповідно до темпу.

Вибір художнього твору, сюжетна основа композиції. Лібрето, музична основа хореографічної композиції, її відповідність темі, ідеї, стильовим та регіональним ознакам. Складання сценарно-композиційного плану, відображення в ньому всіх складових частин. Перегляд відеоматеріалів, аналіз, обговорення кращих хореографічних композицій за тематикою та жанром. Єдність змісту та форми хореографічних композицій. Формування хореографічного «тексту» персонажів. Поєднання малюнку танцю та хореографічної лексики. Репетиційна робота з виконавцями. Показ вистави.

Зміст дисципліни

«СУЧАСНІ НАПРЯМКИ ТАНЦЮВАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА»

Програмою передбачені питання, які дозволяють визначити теоретичні знання і практичні вміння студентів з даної дисципліни.

Витоки джазу в музиці і танцювальному фольклорі. Гібридна природа джазу, вплив на формування його стилістики народної (ірландської, шотландської, англійської) танцювальної культури і бальної європейської XVIII - XIX ст. (Менует, кадрили, гавот). Типові особливості африканського танцю. Народження сценічної форми джаз-танцю. Нові форми сценічних вистав: ревію, огляду, мюзикли, шоу. Вплив джаз-танцю на танцювальну культуру початку XX століття. Популярність і широке поширення танців «Чарльстон», «Блек Боттон», «Тустеп», «Біг АППЛ», «Шиммі», «Конго» та інших. Світове поширення джаз-танцю. Гус Джордано - автор першого підручника з джаз-танцю. Джером Роббінс, Алвін Ейлі, Альберто Алонсо - хореографи, що синтезували в балетах техніку джаз-танцю з етнічним, народним і класичним

танцем. Вплив джазу на сучасний академічний балет, танець модерн і клубний танець. Тенденції розвитку джаз-танцю.

Стилістичні особливості джазового танцю: Зародження в кінці XIX - початку XX століття в США та Німеччині - танцю модерн. Витоки напрямки в ідеях теоретика і педагога Ф. Дельсарта, Е. Жака-Далькроза і мистецтві А. Дункан. Танець модерн як прагнення створити нову хореографію, що відповідає потребам людини XX століття. Основоположні принципи даного напрямку: відмова від канонів, втілення нових тем і сюжетів оригінальними танцювально-пластичними засобами. Загальне та і відмінне із джаз танцем. Основні напрямки в танці модерн. Стилістичні особливості американської школи і її майстри: Рут Сен-Денис, Тен Шоун, Марта Грехем, Доріс Хамфрі, Чарльз Вейдман, Х Таміріс. Особливості розвитку танцю модерн в Європі: Марі Вигман, Рудольф фон Лабан, Курт Йоссі та ін. Взаємовплив танцю модерн, джаз-танцю, фольклорного та класичного танцю. Сучасні тенденції розвитку модерн джаз-танцю і його напрямків. Авангардистський танець, «contemporary», «new dance» - Мерс Каннінгем, Тріша Браун, Марк Морріс, Майкл Кларк, Розмарі Бучер, Піна Бауш. Мультиплікація та її особливості в джазовому танці. Джаз-кроки.

Стилі сучасних клубних танців: Сучасний танець на естраді, в цирку, кіно, шоу програмах. Специфічні риси естрадного танцю та основні засоби його виразності. Види і жанри хореографічних творів на естраді. Взаємозв'язок і взаємовплив балету та естради. Творчий пошук танцювальних шкіл, студій, майстерень 20-30 р. минулого століття.

Танець модерн: історія виникнення та етапи розвитку: Зародження в кінці XIX – початку XX століття в США та Німеччині. Витоки цього напрямку лежать в ідеях теоретика і педагога Ф. Дельсарта, в системі Е. Жака-Далькроза та мистецтві А. Дункан. Розвиток системи різних шкіл танцю модерн. Філософські концепції рухів танцю модерн. Хребет - основа руху. Поняття «contraction» - стиснення і «release» - розширення як основи руху техніки М. Грехем. Падіння і піднесення корпусу, побудова рухів по синусоїді з затримкою в кульмінаційній точці (suspend) і зворотний повернення (recovery) - техніка Д. Хамфрі і Х. Лимона. Взаємозв'язок руху і дихання. Особливість повного використання простору в танці модерн за рахунок пересування по горизонталі і вертикалі. Поняття «рівні», види рівнів.

Сучасний танець в системі пластичних мистецтв: Сучасний танець в системі професійної підготовки хореографа. Педагогічні прийоми і методи, створені провідними майстрами джаз-танцю і танцю модерн. Методика вивчення основ модерн джаз-танцю і освоєння його стилістики, манери і техніки виконавцями. Розділи уроку: warm-up (розігрів тіла), ізоляція, робота тіла цілком, партер, крос (пересування в просторі), комбінації або імпровізація Музичний супровід занять. Імпровізаційна техніка сучасних танцювальних напрямків. Імпровізація в танці як миттєве втілення музичного ритму засобами пластики тіла, міміки і емоційного забарвлення. Контактна імпровізація в танці. Метод Стівена Пакстона (1972). Особливість вистав і постановок, заснованих на контактній імпровізації: відсутність сюжету, «театральності», певного стилю

і неодмінна еkleктика, контрастна суміш стилів і жанрів танцю, театру, хеппенінги і т.д. Імпровізація - засіб навчання танцю. Терапія за допомогою руху, спосіб пошуку нового. Розвиток творчих здібностей та творчої фантазії, асоціативного мислення і ритмопластичної волі.

Композиція в сучасному танці - прийоми і принципи: Специфічні ознаки джаз-танцю і танцю модерн, їх схожість і відмінність з класичним танцем та ін. танцювальними системами. Закони драматургії, їх застосування при створенні комбінацій, композицій, шоу програм і вистав на основі сучасного танцю. Композиція вистави на основі джаз-танцю. Форма і зміст. Виразні засоби джаз-танцю. Роль ритму в джазових композиціях. Малюнок танцю, можливості поєднань і комбінацій різних танцювальних елементів при створенні хореографічного тексту. Емоційність, яскравість, імпульсивність, ефектність і життєрадісність - характерні ознаки й елементи постановок на основі джаз-танцю. Виразні засоби вистави на основі танцю модерн. Основні особливості: зовнішні (рухові, формотворчі) і внутрішні (психофізичні). Визначення теми, ідеї та завдання при створенні композиції танцю. Підбір музичного матеріалу. Можливість варіативності зв'язку танцюриста з музикою. Малюнок танцю, просторове вирішення композиції. Сценографія вистави. Аналіз вистав провідних хореографів modern dance: І. Кіліана, М. Бежара, У. Форсайта, Е. Панфілова, М. Каннінгема, П. Бауш та ін. Принципи роботи з музичним матеріалом. Емоційний динамізм. Метод стилізації. Імпровізація на заданий музичний матеріал. Вплив на форму, лексику і пластичну виразність танцю. Взаємозв'язок музики з жанровим розмаїттям і композиційною побудовою хореографічних творів. Цілі і завдання етюдної роботи. Композиційна побудова сольного, масового танцювального етюду. Оволодіння різноманітністю виразних хореографічних засобів сучасного танцю. Поняття музичної та танцювальної поліритмії. Методика постановочної і репетиційної роботи з виконавцями. Підбір виконавців для танцювальної композиції. Розучування з виконавцями танцювального тексту: темп, поліцентричні ізоляції, ритм і акцент. Стель і манера виконання. Значення емоційної виразності та ритмічної свободи виконавців для досягнення завдань, поставлених хореографом.

Зміст дисципліни «МЕТОДИКА РОБОТИ СПОРТИВНОГО ХОРЕОГРАФА»

Програмою передбачені питання, які дозволяють визначити цілісність та системність теоретичних знань, а також низку практичних завдань, які дають можливість виявити ступінь вмінь і навичок з даної дисципліни.

Особливості методики проведення занять з спортсменами на етапі відбору і початкової підготовки, попередньої базової підготовки, спеціалізованої базової підготовки, зі спортсменами на етапі високої спортивної майстерності. Основні завдання і засоби, що використовуються хореографами в заняттях зі спортсменами у різних техніко-естетичних видах спорту. Анатомо-фізіологічні

та психологічні особливості спортсменів на різних етапах багаторічної спортивної підготовки.

Методика проведення занять у різних видах спорту. Особливості хореографічної підготовки у спортивній та художній гімнастиці, спортивній акробатиці та аеробіці, фігурному катанні, синхронному плаванні та інших видах спорту. Особливості складання екзерсису в залежності від вимог і тенденцій розвитку виду спорту. Врахування правил змагань в процесі хореографічної підготовки.

Методика складання спортивних композицій у різних видах спорту: Закони композиції, їх вирішення у спортивних композиціях. Ракурси, розміщення по спортивному майданчику. Роль спортивного хореографа у постановочній роботі.

Зміст дисципліни **«ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА РОБОТИ У ПРОФЕСІЙНОМУ** **ТАНЦЮВАЛЬНОМУ КОЛЕКТИВІ»**

Програмою передбачені питання, які дозволяють визначити цілісність та системність теоретичних знань, а також низку практичних завдань, які дають можливість виявити ступінь наявності компетентностей студентів з даної дисципліни.

Поєднання виховного та навчального процесів в хореографічному навчанні. Сутність виховної роботи. Зміст, структура, характеристика складових частин виховного процесу. Методи та засоби виховання учасників хореографічного колективу. Формування суспільних поглядів та колективної відповідальності.

Диференційний підхід до вибору форм та методів навчання. Різновиди форм організації навчальної роботи та типи уроків хореографії. Педагогічні засоби в початковому процесі: вербальні, наочні, репродуктивні, пошукові, стимуляції і мотивації. Педагогічні методи, які використовуються в хореографічному навчанні (словесні: бесіди, розмова, лекція, запитання та відповіді, обговорення чи дискусії, історії (прикладні) та інформації, особистий показ та пояснення, наочність, методи індивідуального підходу, поєднання навчання і гри, навчально-творчі завдання).

Особистість керівника хореографічного колективу. Основні характеристики стилю викладання. Багатофункціональний аспект діяльності художнього керівника хореографічного колективу. Моральні та особистісні риси керівника хореографічного колективу. Стили роботи керівника колективу: авторитарний, директивний, колегіальний, демократичний, ліберальний, анархічний. Характеристика понять "педагогічна техніка" та «педагогічний такт».

Художньо-творчий процес в хореографічному колективі: Роль і значення хореографічних колективів в естетичному та художньому вихованні. Особливості організації хореографічного колективу. Типи хореографічних

колективів. Диференціація їх за віком учнів, спрямованістю роботи, напрямком хореографічного мистецтва. Функції хореографічного колективу: соціально-педагогічна, навчально-виховна, художньо-творча, концертна та популяризаторська.

Організація набору та система професійних вимог до учасників хореографічного колективу: Вікова класифікація членів хореографічного колективу: дошкільний вік, молодший шкільний вік, підлітковий вік, рання юність. Фізичні та соціально-психологічні ознаки різних вікових груп. Особливості кістково-м'язової системи та опорно-рухового апарату; розвиток уваги, мислення, пам'яті у дітей.

Організація набору учасників до аматорського хореографічного колективу. Вимоги до вступників: зріст і пропорції тіла; виворітність і гнучкість, стрибок і елевація, координація і відчуття музики та ритму. Професійні сценічні здібності (виворітність гнучкість, стопа, стрибок, «танцювальний крок»), музикальність та ритмічність виконання вправ.

Вимоги до учнів під час набору до спеціалізованих хореографічних закладів: зріст і пропорції тіла.

Методика проведення хореографічних занять з дітьми різного віку: Методи та прийоми хореографічного навчання (фізичний, сенсорний та інтелектуальний розвиток дітей). Врахування психофізіологічних особливостей розвитку дітей 3-6 років. Гра та її значення в процесі навчання. Музичні ігри та ритмічні вправи. Зміст, мета, основні завдання хореографічного навчання дітей дошкільного віку. Структура заняття. співвідношення частин уроку. Вправи: колективні, ритмічні, біля станка і партерна гімнастика. Танцювальні елементи, етюди і вправи для розвитку артистичності. Психофізіологічна характеристика розвитку, соціальна ситуація, фізичний розвиток, сприйняття і увага, мислення, пам'ять і увага.

Специфіка хореографічного навчання дітей 7-10 років, формування особистості, усвідомлення почуттів, імпульсивність та ситуативна поведінка. Виховна робота з дітьми молодшого шкільного віку. Зміст та структура уроку. Складові частини уроку: етюдно-постановочна робота і репетиційна робота. Вивчення основ класичного, сучасного, бального та народно-сценічного танців. Виховання виразності та емоційності, танцювальності та координації рухів на заняттях.

Мета та завдання хореографічного навчання підлітків. Врахування індивідуальних і психофізичних вікових відмінностей між хлопчиками та дівчатками. Особистісно-орієнтований підхід і методика індивідуальної роботи з вихованцями колективу. Значення особистості викладача у виховній роботі з підлітками. Структура та зміст хореографічного навчання. Етюдно-постановочна робота і репетиційний процес. Виступи та концертна діяльність підлітків. Мета та завдання хореографічного навчання дітей ранньої юності. Врахування індивідуальних і психологічних вікових відмінностей. Методика індивідуальної роботи з вихованцями колективу. Значення особистості викладача у виховній роботі з дітьми ранньої юності. Структура та зміст

хореографічного навчання. Складові частини уроку. Постановочна робота і репетиційний процес. Виступи та концертна діяльність.

Репертуар та принципи його формування: Репертуар, як основа навчально-виховної та творчої роботи в хореографічному колективі. Направленість репертуару за змістом, тематикою, формами та жанром танців. Принципи добору репертуару. Джерела репертуару (література, живопис, скульптура, фольклор, сучасність). Зміст репертуару дитячого хореографічного колективу. Художній задум автора дитячих хореографічних композицій. Доступність змісту і форми творів, урахування віку і рівня підготовленості учасників.

Постановочна робота в хореографічному колективі: Зміст, завдання та підготовка до постановочної роботи в хореографічному колективі. Планування репетицій. Добір музичного матеріалу та робота з концертмейстером. Складові частини та етапи постановочної роботи. Визначення ідейно-художньої концепції хореографічного номеру. Лексичний хореографічний текст. Написання лібрето. Сценарно-композиційний план хореографічного номеру. Проведення репетицій, робота над хореографічними образами. Постановка етюдів майбутньої композиції. Сюжетно-ігрове вирішення. Вимоги до костюму та музики.

Концертна діяльність хореографічного колективу та її види: Принципи проведення та підготовки концертних виступів, оглядів хореографічного колективу. Види концертних виступів (тематичні концерти, творчі звіти та огляди, фестивалі, конкурси). Специфіка концертної діяльності дитячого хореографічного колективу. Заохочення до виступу і зацікавленість та нагорода за навчання. Емоційний настрій як засіб формування психологічного клімату колективу. Організаційна та репетиційна підготовка до концертного виступу. Сценографія та костюми виконавців. Оформлення програм, афіш, буклетів, запрошень на концерт.

Особливості роботи балетмейстера в колективах: Особливості роботи балетмейстера в професійному та аматорському ансамблі танцю. Ансамблі пісні та танцю. Народний хор, особливості роботи балетмейстера з народним хором. Український музично-драматичний театр і особливості роботи балетмейстера в ньому. Хореографія, як один з основних компонентів музичної вистави.

Зміст дисципліни «ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА НАРОДНО-СЦЕНІЧНОГО ТАНЦЮ»

Теоретичні питання і практичні навички, якими оволоділи студенти під час вивчення курсу, дають змогу перевірити в них наявність необхідних компетентностей, які свідчать про його конкурентоспроможність.

Відомості про виникнення і розвиток танцювального мистецтва. Види та характеристика танців стародавньої Греції, Італії, Єгипту та Індії.

Танцювальне мистецтво середньовічної Франції та Іспанії. Характерні риси іспанського, італійського та мексиканського танців. Класифікація іспанських танців: хота, болеро, фанданго, сегідилья, севільяна, сепатеадо, панадерос, качуча, пасадобль. Виховання сприйняття національної манери та стилістики рухів, що вивчаються на середині залу.

Танці слов'янських народів. Поняття «народно-сценічний танець», «фольклорний танець», «характерний танець», їх характеристика.

Визначні українські хореографи, які стоять у витоків розвитку українського народно-сценічного танцю та характеристика їх творчості. Перший підручник з українського народно-сценічного танцю. Павло Вірський. Характеристика його творчості. Творчий доробок.

Конструктивна цілісність заняття з народно-сценічного танцю. Екзерсис біля опори та на середині залу. Робота над етюдами. Сценічне дихання. Завдання та принципи музичного оформлення уроку народно-сценічного танцю. Завдання та принципи роботи педагога. Музичний супровід занять. Акцент на національній манері виконання рухів.

Методика складання екзерсису біля станка. Послідовність вправ біля станка, важливість їхнього порядку. Робота над віртуозною технікою. Закони композиції, їх вирішення у танцювальних композиціях та етюдах. Відтворення законів композиції у найкращих танцювальних постановках провідних хореографів України та світу.

Зміст дисципліни

«ХУДОЖНЄ ОФОРМЛЕННЯ ХОРЕОГРАФІЧНИХ СПЕКТАКЛІВ»

Програмою передбачені питання, які дозволяють визначити рівень теоретичної та практичної підготовленості студентів.

Історія виникнення театральної сцени. Способи роботи режисера над художнім оформленням вистави. Художньо-пластичні прийоми при постановці танцювальних номерів. Сцена та її простір у художньому оформленні вистави. Сучасна стилістика і моделювання образів. Види сценічного простору та класифікація різних форм сцени. Використання спецефектів у постановці хореографічних спектаклів. Визначення та зміст професії – художник-технолог сцени.

Основні вимоги техніки безпеки при роботі з технічним обладнанням на сценічному майданчику.

Український сценографічний авангард ХХ століття та світова хореографія як вид мистецтва: Представники українського сценографічного авангарду кінця ХХ століття. Види традиційної хореографії як основи сучасних постановок. Провідні хореографи-постановники світу та України. Основні сучасні балетні студії й театральні підмости України і Львова. Львівські художники-постановники та їх творчий доробок

Зміст дисципліни

«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ»

Програмою передбачені низка питань, які дозволяють визначити рівень теоретичної та практичної підготовленості студентів і наявності в них необхідних компетентностей.

Поняття акторської майстерності, значення акторської майстерності у різних галузях мистецтва. Історичні аспекти виникнення акторської майстерності. Основи акторської майстерності. Значення і специфіка акторського тренінгу. Зміст і форми акторської майстерності в хореографії. Значення розробок теорії виразного жесту Ф. Дельсарта, системи ритмічного виховання Ж. Далькроза, теорії виразного танцю Р. Лабана та ін..

Практичні аспекти навчання акторської майстерності в танці: Навчальна програма з акторської майстерності для дітей у жанрі хореографії. Методичні рекомендації в галузі проведення занять з акторської майстерності для танцюристів. Причини невдалих постановок та методи їх уникнення. Вивчення мови пластики та жестикуляції. Зняття «м'язових зажимів» та значення цього прийому.

Елементи акторської майстерності в контексті «Системи К.С. Станіславського»: Структура «Системи К.С. Станіславського». Природні закони творчості, які піддаються свідомому освоєнню. Елементи акторської майстерності, їх послідовність і взаємозв'язок: увага, уява, фантазія, почуття правди і віра, спілкування, взаємодія, емоційна пам'ять, м'язова свобода, дія, логіка і послідовність, метод фізичних дій, внутрішнє сценічне почуття та інші. Єдність психічного і фізичного в акторському творчості. «Тренінг і муштра». Оволодіння вправами за системою К. Станіславського.

Зміст дисципліни

«Світова культура і мистецтво»

Програмою передбачені питання, які дозволяють визначити рівень компетентності магістрантів хореографії у проблемах та історичних фактах розвитку культури та мистецтва стародавнього та античного світів; шляхів формування західноєвропейської культури та мистецтва від часів Середньовіччя до сьогоденної епохи.

Витоки світової культури і мистецтва. Культура і мистецтво Стародавнього Сходу. Культура і мистецтво Античного Світу. Стародавня Греція. Стародавній Рим. Видовищна культура крито-мікенської та етрусської культур. Культура і мистецтво Середньовіччя та Ренесансу. Особливості культури та мистецтва доби Відродження. Придворна (лицарська) культура та мистецтво європейського Середньовіччя. Філософські засади культури та мистецтва Відродження. Хореографічна культура епохи Відродження. Розвиток культури у епоху Нового часу (бароковий, рококовий та класицистичний періоди). Особливості хореографії у період Нового часу. Культурне життя кінця XIX століття – від натуралізму до символізму. Конструктивізм у світовій культурі у першій половині XX століття. Основні тенденції розвитку культури XX – початку XXI століття.

Зміст дисципліни «Реабілітаційно-відновлювальна підготовка»

Програма включає питання, метою яких є перевірка знань і практичних вмінь студентів щодо методики проведення профілактичних засобів і методів відновлення у хореографії, а також вміннями підбирати засоби корекції, профілактики і відновлення у танцюристів залежно від поставлених завдань.

Значення профілактики і корекції порушень опорно-рухового апарату (ОРА) танцюристів, зниження негативних наслідків, пов'язаних з великими навантаженнями. Види реабілітаційно-відновлювальної підготовки: педагогічні, гігієнічні, психологічні та фізіотерапевтичні; їх характеристика. Характеристика основних видів травм і порушень ОРА в хореографії: травми хребта, колінного, гомілковостопного і кульшового суглобів та міри запобігання травматизму на заняттях хореографією. Види порушень постави та методика їх корекції.

Поняття «правильної постави», види порушень постави, причини порушень постави. Визначення правильної постави та її відхилень. Профілактика порушень постави під час занять хореографією. Корекція порушень постави при різних видах порушень постави. Плоскостопість, види, профілактика, корекція, протипоказання і показання для занять хореографією. Методика проведення занять хореографією як профілактичний засіб порушення постави та плоскостопості.

Коротка історична довідка виникнення систем Джозефа Пілатеса і Александера. Партерна гімнастика Князева. Принципи системи Дж. Пілатеса та їх значення для занять хореографією. Особливості і методика проведення комплексів вправ пілатеса для корекції порушень постави, усунення больових відчуттів у різних ділянках хребта.

ЛІТЕРАТУРА

З дисципліни

«Теорія і методика балетмейстерської діяльності»

1. Верховинець В. Теорія українського народного танцю. – К.: Музична Україна, 1975.
2. Гуменюк А. Народне хореографічне мистецтво України. – К.: Мистецтво, 1963.
3. Годовський В. М., Арабська В.І. Теорія і методика роботи з дитячим хореографічним колективом. – Рівне: РДГУ, 2000.
4. Голдрич О. С. Методика викладання хореографії. – Львів: СПОЛОМ, 2006.
5. Голдрич О. Хореографія. – Львів: СПОЛОМ, 2006.
6. Загайкевич М. П. Драматургія балету. Київ: Наукова думка, 1978. 257 с.
7. Колесниченко Ю. В. Инструменты хореографа. Терминология хореографии. Киев: Освіта України, 2012. 660 с.
8. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція: методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера» / Харк. держ. акад. культури. – Х.: ХДАК, 2018. – 218 с.
9. Лань О. Мистецтво балетмейстера: хореографія великої форми: навчально-методичний посібник / Оксана Лань. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2019. – 180 с.

З дисципліни

«Сучасні напрямки танцювального мистецтва»

1. Безклубенко С. Мистецтво: терміни та поняття: енциклопед. вид.: у 2-х т. : Т. 1 (А–Л). Київ : Ін-т культурології АМУ, 2008.
2. Дени Г., Дасвиль Л. Все танці. – Киев: Музыкальная Украина, 1983.
3. Дункан А. Танець майбутнього. // Моє життя. - Київ, 1994.
4. Dance magazine (Нью-Йорк). Спеціальний випуск пам'яті Марти Грехем. // Балет. - 1992. - № 3. - С. 46.
5. Лифар С. З Дягілевим. - Київ, 1994.
6. Мова Л. В. Техніка імпровізації в сучасному танці. Проблеми розвитку сучасного хореографічного мистецтва та шляхи їх вирішення : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції, 17–18 листопада 2011 р., Луганськ. Луганськ. 2011. С. 50–54.
7. Погребняк М. М. Японський танець «анкоку було» як спадкоємиць німецького «Ausdrucktanz» / М. М. Погребняк // Вісник КНУКіМ. Серія : Мистецтвознавство. 2011 – Вип. 25 – с. 125-132
8. Погребняк М. М. Танець «модерн» у художній культурі ХХ ст.: дис. кандидата мистецтвознавства: 26.00.01 / Погребняк Марина Миколаївна. – К., 2009.
9. Соболев О. Постмодерн і майбутнє філософії / О. Соболев. — Київ :Наук. думка, 1997.
10. Спарджер С. Тілобудова і балет. Лондон, 1958.
11. Хоцяновська Л. Ф., Рехвіашвілі А. Ю. Методика виконання імпровізації та контактної імпровізації: навчальний посібник. Київ : КНУКіМ, 2017.
12. Хоцяновська Л. Ф. Імпровізація як засіб розвитку творчих здібностей на уроках з мистецтва балетмейстера. Культура України. Серія «Мистецтвознавство». 2018. Вип. 59. С. 240–245.
13. Хореографическая подготовка в спорте / Методические рекомендации. Составители Бирюк Е., Овчинникова Н. – Киев: КГИФК, 1990.
14. Чепалов О. І. Хореографічний театр Західної Європи ХХ ст. : монографія / О. І. Чепалов. – Х. : Харківська держ. академія культури, 2007. – 344 с. : іл.
15. Чепалов О. І. Специфіка аналізу постмодерного танцю / О. І. Чепалов// Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв : щоквартальний наук. журнал. — Київ, 2007. — № 1. — С. 42–47.
16. Шариков Д. Сучасна хореографія як феномен художньої культури ХХ ст. дис. кандидата мистецтвознавства: 26.00.01 / Денис Ігорович Шариков – К., 2008.– 190 с.
17. Шариков Д. І. Мистецтвознавча дисципліна хореологія як феномен художньої культури.: монографія / Д. І. Шариков. – К.: Кафедра театрального мистецтва. Київський міжнародний університет, 2013. – Частина 3. – 90 с. : іл.
18. Шариков Д. І. Теорія, історія та практика сучасної хореографії : монографія / Д. І. Шариков. – К. : Кафедра театрального мистецтва. Київський міжнародний університет, 2010. – 208 с.
19. Шариков Д.І. Класифікація сучасної хореографії / Шариков Д.І. – К. : Вадим Карпенко, 2008. – 168 с.
20. Яніна-Ледовська Є. В. Напрямки та тенденції розвитку контактної імпровізації у контексті сучасної хореографії. Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. 2010. № 1. С. 247–249.

З дисципліни

«Методика роботи спортивного хореографа»

1. Сосина В.Ю. Хореография в гимнастике. - учеб. пособие для студентов вузов / В.Ю. Сосина. – К. : Олимп. л-ра, 2009. – 136 с.
2. Хореографическая подготовка в спорте / Методические рекомендации. Составители Бирюк Е., Овчинникова Н. – Киев: КГИФК, 1990.

3. Сосіна В.Ю. Хореографія в спорті : навч. Посіб. / В.Ю. Сосіна. – К.: НУФВіСУ, вид –во «Олімпійська література», 2021. – 280 с.

З дисципліни

«Теорія і методика роботи у професійному танцювальному колективі»

1. Зубатов СЛ. Методика роботи з хореографічним колективом. - К., 1997.
2. Вартовник В. О. Методичні матеріали з нагоди святкування 25-річчя школи народного танцю «Серпанок». – Л., 2021.
3. Березова Г.О. Хореографічна робота з дошкільнятами. - К.: Музична Україна, 1989.
4. Березова Г.О. Класичний танець в дитячих хореографічних колективах. -К.: Музична Україна, 1990.
5. Бондаренко Л.А. Ритміка і танець. - К.: Музична Україна, 1989.
6. Голдрич, О.С. Методика роботи з хореографічним колективом. - Львів: «Сполох», 2007. - С. 92.
7. Н.Дмитренко А. Работа методиста-хореографа. - К.: Укрсовпроф, 2001.
8. Забродський М.М. Основи вікової психології/Навчальна книга. -К.:Богдан, 2001.
9. Колногузенко Б.М. Методика роботи з хореографічним колективом. Харків: ХДАК, 2004
10. Колногузенко Б.М. Хореографічна культура режисера. - Харків: 1991.
11. Смаглий Г.А. Самоосвіта і навчально-методична робота педагога. - Харків: 2001
12. Сосіна В. Хореографія в гімнастиці. - К.: Олімпійська література, 2009. - С. 64.
13. Тараканова А. П. Танцюйте з нами. – В., Нова книга, 2010.
14. Шалапа С. Теорія і методика викладання спортивного танцю. – К., 2017.

З дисципліни

«Історія, теорія і практика народно-сценічного танцю»

1. Василенко К.Ю. Український танець: Підручник. – Київ: ПІК ПК, 1997. – 282 С.
2. Верховинець В.М. Теорія українського народного танцю. – 5-те вид., доп. – К.: Муз. Україна, 1990. – 150 с.
3. Демків Д. Ярослав Чуперчук феномен гуцульської хореографії. – К., 2001.
4. Камін В.О. Народно-сценічний танець: груповий розподіл вправ біля станка : навч. посіб. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 151 с.
5. Кокуленко Б.Г. Там де «Ятрань»... – Кіровоград, Центрально-Українське видавництво, 2004, – 200 с.
6. Колногузенко Б.М. Види мистецтва та хореографії: методичний посібник для підготовки бакалаврів і спеціалістів за фахом «Хореографія» (6.020200). – Х.: ХДАК, 2009. – 140 С.
7. Коротков А.Є., Тараканова А.П. Все про танець. Довідник. – Кіровоград: ТЦ Облкомплексу (гімназія-внтернат – школа мистецтв) – 1999. – 90 с.
8. Кривохижа А.М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. – Кіровоград: Центрально-Українське видавництво 2012. – 172 с.
9. Теорія і практика викладання фахових дисциплін: 36 наук.-метод. праць кафедри народної хореографії КНУКіМ. - К.: ТОВ «Видавничий будинок «Аванпост-Прим», 2014. – 216 с.

З дисципліни

«Художнє оформлення хореографічних спектаклів»

1. Ю. Ідак, Т. Климович, О.Лясковський – «Основи об'ємно-просторової композиції» Львів. «Львівська політехніка» 2020 р.
2. Й. Іттен – «Мистецтво кольору». Київ «ArtHuss» 2022 р.
3. К. Сент-Клер – «Потаємне життя барв». «КМ БУКС» 2022 р.
4. Й. Іттен – «Наука дизайну та форми». Київ «ArtHuss» 2021 р.
5. Н. Корнієнко – «Лесь Курбас: Репетиція майбутнього». Київ 1998 р.

6. В. Проскуряков, Ю. Ямаш – «Львівські театри». Львів 1997 р.
7. М. Галачинський, І. Гушпита – «Театр. Простір. Тіло. Діалог». Харків 2017 р.
8. С. Чарнецький – «Історія українського театру в Галичині». Львів «Літопис» 2014 р.
9. В. Зайцев – «Режисура естради та масових видовищ». Київ 2003 р.
10. В. Вовкун – «Мистецтво режисури масових видовищ». Київ 2015 р.
11. Д. Горбачов – «О. Хвостенко – Хвостов. Сценограф». Київ 1987 р.
12. В. Проскуряков – «Архітектура українського театру. Простір і дія». Львів 2001 р.
13. І. Александров – «Архитектоника театральности». Харків 2019 р.
14. М. Шкандрій – «Авангардне мистецтво в Україні, 1910-1930» Харків «Фабула» 2021р.
15. М. Гетлейн, А. Говард – «Арт-Візіонери» Харків «Віват» 2018 р.
16. Д. Баттерворт – «Танець. Теорія і практика» Харків. «Гуманітарний центр» 2016 р.
17. А. Каїро – «Функціональне мистецтво». Львів. Видавництво УКУ 2017 р.
18. Б. Кокс, К. Джонс, Д. Стаффорд, К. Стаффорд – «Історія моди». Харків: «Фактор» 2014 р
19. З. Васіна – «Український літопис вбрання». Київ. «Мистецтво» 2023 р.
- М. Білан, Г. Стельмашук – «Український стрій». Львів. «Фенікс» 2000

З дисципліни

«Теорія і практика акторської майстерності»

1. Брехт Б. Про мистецтво театру / Б. Брехт. – К.: Мистецтво, 1977. – 364с.
2. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура : навч. посібник / М. В. Кордон. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 584 с.
3. Мерлин Белла. Актерское мастерство. Теория и практика / пер. с англ. – Х.: изд.-во «Гуманитарный центр» / А.А. Чепалов, 2017. – 256 с.
4. Ремез О. Я. Мізансцена – мова режисера / О. Я. Ремез. – К. : Мистецтво, 1970. – 131с.
5. Станіславський К.С. Робота актора над собою: В 2-х частинах / К.С. Станіславський. – К. : Мистецтво, 1953. – 671с.
6. Терещенко М. С. Режисер і театр / М. С. Терещенко. – К. : Мистецтво, 1971. – 158с.

З дисципліни

«Світова культура і мистецтво»

1. Кравець М. С. Культурологія. Київ. Просвіта, 2015. 320 с.
2. Левчук. Л. Історія світової культури. Київ. Центр навчальної літератури. 2019. 398 с.
3. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. Навчальний посібник. Ярчись А. В., Шендрік С. М., Черепанова С. О. та інші. Львів. Світ. 1994. 564 с.
4. Піча В.М. Культурологія. Посібник. Київ. Знання, 2015. 360 с.
5. Білозуб Л. М. Історія мистецтва. Запоріжжя. 2019. 152 с.

З дисципліни

«Реабілітаційно-відновлювальна підготовка»

1. Альтер М.Д. Наука о гибкости / Пер. с англ. Г. Гончаренко/Ред. Радзиевский А. - Киев: Олимпийская литература, 2001. – 424 с.
2. Бреннан Р. Метод Александера. – Киев: Софія, 1997. – 109 с.
3. Альошина А. І. Профілактика й корекція функціональних порушень опорно-рухового апарату дітей та молоді у процесі фізичного виховання. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук з фізичного виховання та спорту. 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення. Київ, 2016. – 40 с.
4. Єгоров Г. І. Хребет і спорт [Електронний ресурс] / Єгоров Г. І., Солярова В. А. – Режим доступу : <http://aandd.com.ua/>
5. Кашуба В. А. Биомеханика осанки / В. А. Кашуба – К. : Олимпийская литература, 2003 – 279 с.

6. Петренко О. П. Оздоровчі технології пілатесу в професійно-прикладній фізичній підготовці студентів закладів вищої освіти : монографія / О. П. Петренко, Н. В. Петренко, Т. О. Лоза. – Суми : Сумський державний університет, 2020. – 176 с.
7. Руда Іє. Профілактика травм і порушень опорно-рухового апарату в художній гімнастиці з використанням програми оптимального розвитку гнучкості [автореферат]. Львів: Львів. держ. ун-т фіз. культури; 2012. 18 с.
8. Робінсон Лінн. Пілатес – тіло створюється розумом [Інтернет]. 2012 [цитовано 2012 Вер.17] Доступно: <http://horting.org.ua/node/191/>
9. Prevalence of low back pain in former rhythmic gymnasts / Piazza M., Di Cagno A., Cupisti A. [and al.] // J Sports Med Phys Fitness. – 2009. – Vol. 49, № 3. – P. 297–300.
10. Injuries and training recommendations in elite rhythmic gymnastics/ Zetaruka M. N., Violanb M., Zurakowskic D., Mitchell W. A. [and al.] // Apunts Med Esport. – 2006. – Vol. 41, № 11. – P. 100–106.
11. Травмы в художественной гимнастике [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.sportmedicine.ru/books_eng.php
12. Статистика спортивных травм [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.sportmedicine.ru/sport_statistics.php
13. Сосіна В. Ю. Етіологія травм стопи та гомілко-стопного суглобу у спортсменок, які займаються художньою гімнастикою / Валентина Сосіна, Ірина Руда // Сучасні проблеми розвитку теорії та методики гімнастики : зб. матеріалів ІХ наук.-практ. конф. – Л., 2008. – Вип. 9. – С. 31–34.
14. Руда І. Є. Аналіз локалізації травм опорно-рухового апарату в аспекті спеціальних вимог до розвитку гнучкості в художній гімнастиці / І. Є. Руда, В. Ю. Сосіна // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Л., 2009. – Вип. 13, т. 3. – С. 150-153.
15. Шелейкіс Я. Кінезіологічне тейпування як засіб профілактики травматизму у хореографії. – Кінезіологія танцю : колективна монографія / за заг. ред. О.А. Плахотнюка. – Львів : СПОЛОМ, 2020. – 244 с. (33-45).
16. Літовченко Н. Типові травми на заняттях хореографії та їх запобігання. – Кінезіологія танцю : колективна монографія / за заг. ред. О.А. Плахотнюка. – Львів : СПОЛОМ, 2020. – 244 с. (58-71).
17. Мартинюк О. Робота м'язового апарату танцівників та профілактика травматизму на уроках хореографії у дітей підліткового віку. – Кінезіологія танцю : колективна монографія / за заг. ред. О.А. Плахотнюка. – Львів : СПОЛОМ, 2020. – 244 с. (88-104).
18. Настюк О. Музика і танець як елементи лікувальної арт-терапії. – Кінезіологія танцю : колективна монографія / за заг. ред. О.А. Плахотнюка. – Львів : СПОЛОМ, 2020. – 244 с. (195-208).